

Չ Ո Ւ Կ Ռ Ն Կ Ա Ն Յ

Կանչիւն կըրկչաձայն հարկանի երկնից
Խաղաղածաւալ ընդ խորս այերաց .
Աչք եւ ունկն ի թունդ եւ սիրտ սարսուլից
Յառին երկնապիշ, ձայն էր կըռնկանց .
Աշխարհաց մերոց պանդուխտք բերկրաբերք .
Ի չու վերադարձ՝ պընդին ընդ եթերք :
 Կանչ ի կանչիւն յեռեալ պահ պահ
 Մեզ հուսկ հրաժեշտ պաշտեն զիւրեանց .
 Գըլեն զլերամբ գոռ, բարձրագահ ,
 Լըքեալ ըզմարդ, ըզդաշտ ծաղկանց :
 Երթայք ողջ կոընկունք
 Ձեզ կան քաղցր ափունք ,
 Մինչ մեզ առ դրունս արդ վերահաս
 Կան սուգ, թախիծ, մահու սարաս :
Այլ վերըստին յայսրէն ձեր դարձ աւետաւոր ,
Բերջիք մեզ զուարթ դարուն ծաղկամբք պըսակաւոր :
 Դարձեալ թիթեռնիկ
 Թեւեսցէ զվարդիւք ,
 Խայտալով մանկիկ
 Ընդ հետսըն կանչիւք :

Տակաւ խորք երկնից յանձկայրեաց մերոց
Աչաց հետախոյզ՝ ըզձեզ գողանան .
Խառնիք դուք անքոյթ ընդ այդ դաշտ ամբոց
Յարթուն պարառաջ ձեր ցանգ ապաստան .
Մերթ ի բոլորակ՝ յօրինեալ զերդ պար ,
Մերթ ճախր ի ճոպան խաղայք ընդ երկար ,
 Ըզցուրտ ձըմեռն արկեալ ըզկնի .
 Եւ արկանէք դալուկ տըմոյն
 Ընդ լուսագեղ երեսս երկնի .
 Շուք՝ փայլ բառնին յերկրէ եւ գոյն :

Երթայք ողջ կռնկունք
Ձեզ կան քաղցր ափունք .
Մինչ մեզ առ դրունս արդ վերահաս
կան սուգ , թախիժ մահու սարաս :
Այլ վերըստին յայսրէն ձեր դարձ աւետաւոր ,
Բերջիք մեզ զուարթ դարուն ծաղկամբք պըսակաւոր :
Դարձեալ մանիչակ
Ջնախընծայ իւր խունկ
Արկցէ ընդ բաժակ .
Ծըխեսցին բուրմունք :

Մէզ խոնաւայոյզ շուրջ գայ ըզլերամբ ,
Ուստի ծաւալեալ զերկնիւք առնու բակ .
Երկիր համօրէն ծըրարեալ դոգ յամբ .
Յելու չէ կարող ըզմութն՝ արեգակ ,
Որ տըխուր յընթաց , ի փայլ կէս ի կէս ,
Ձիւր ընդ ճանապարհն հապճեպ ճեպէ ճեմն :
Առ լըրթագոյն տամուկ օղովք ,
Արտասուեն տունկը , տերեւք ոստոց ,
Եւ արջնաթոյլք առ հէք ծառովք
Վայրավատնին որ գօս որ խոց :
Երթայք ողջ կռնկունք
Մինչ ձեզ քաղցր ափունք
Պարզին ընթեր , մեզ խըրթնանան
Ահա հովիտն եւ անդաստան :
Այլ վերըստին յայսրէն ձեր դարձ աւետաւոր ,
Բերջիք մեզ զուարթ դարուն ծաղկամբք պըսակաւոր :
Դարձեալ երգարան
Յայց ելցէ մեզ հաւ .
Երգել մեր ունկան
Գեղգեղ նըւագաւ :

Ձարթիցեն այսոց գուպարք բըռնաշունչ .
Հիւսիւսն ի սառոյց սըլասցի ընդ սարս .
Բըլլոց ի բըլլուրս՝ հարեալ սուր մըռունչ
Վազեսցէ անդու յուզել զտաղաւարս .
Հարկանել , կոծել զանտառ մայրողորտ
Եւ հոսել թափել ըզսաղարթս յորդ յորդ .

Եւ ըզձեր բոյն եւ ըզդադար
Դընել յաւեր դառնատըխուր .
Եւ տերեոց խառն ընդ աւար
Լըքեալ եւ ձեր անկցի փետուր :
Երթայք ողջ կռնկունք
Ձեզ կան քաղցր ափունք .
Մինչ մեզ առ դրունս արդ մօտալուտ
Կոծեալ մըրցին այսք ժանտաժուտ :
Այլ վերըստին յայսրէն ձեր դարձ աւետաւոր՝
Բերջիք մեզ զուարթ գարուն ծաղկամբք պըսակաւոր :
Դարձեալ զով ղեփիւռ՝
Սիւգ կենսակայլակ
Շընչեսցէ յըսփիւռ .
Ժըմտին ծով , ցամաք :

Պաղեսցին յամպոց ծոց տեղք անձրեաց ,
Եւ ձին ցըրտագին թափեսցի ի մեզ .
Ըզգեսցի երկիր հանդերձ սառնամած ,
Ծորանք ծործորոց կապեսցին ի դէզ ,
Ցուրտ ձըմեռնատանջ առցէ զհամագոյս ,
Յամը հասցեն գիշերք . եւ ընդ վարդալոյս
Նըշուլագեղն արեգական
Մեզ շաչեսցէ գօս կանթեղաց
Ճապաղ ճաճանչ նըւաղական
Ընդ գերանաւ մերոց յարկաց :
Երթայք դուք կռնկունք
Ընդ ջերոտ ափունք .
Մինչ կան առ դրունըս մեր ժաման
Խիստ ձին եւ ցուրտ , սառոյց դաժան :
Այլ վերըստին յայսրէն ձեր դարձ աւետաւոր՝
Բերջիք մեզ զուարթ գարուն ծաղկամբք պըսակաւոր :
Դարձեալ կենսաձիր
Մեզ ջերին արփիք
Բացցին ընդ երկիր .
Դարձցի այդ հեզիկ :

Այսրէն մեզ ողջամբ դարձջիք դուք կռնկունք .
Դեսպանք սերտ հաշտից եւ գուշակք բարեաց .

Դարձեալ նորակերտ կառուցին կանգունը
Յարկը՝ դերաբաստիկը ձեր օթեւանաց .
Բերկրեսցին այերք եւ մարգ ծաղկաբեր ,
Թեւոցդ ի թըռիչս , ոտիցդ ի դեզեր :

Այլ արդ երթայք ողջամբ զուղիդ .

Տարջիք զողջոյն մեր կաթոգին

Հարազատաց եւ ծանօթից .

Եւ ըզդարձուած բերջիք նոցին ,

Զոյգ ընդ գարնայնոյն

Համբոյր հեշտագոյն :

Հ. Ա. Ե.

ՀԱՆԴԷՍ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻՑ

(Շարունակութիւն . էջ 272 :)

Մարդ .

Աշխարհք գալով նորածին տղան
կրնայ բանալ աչուրները , բայց բնա-
խօսք կը համարին թէ տեսութեան ըզ-
գայութիւն չունի , և թէ միայն քանի
մը շաբաթ ետեւ կը սկսի զգալ տեսա-
նելի առարկաները : Անկէ ետքը կ'ուղ-
ղէ իր աչուրները առաւելապէս պայ-
ծառ կերպով լուսաւորուած առարկա-
ներուն , կամ թէ անոնց որ կենդանի
գոյն ունին : Կամաց կամաց կը սկսի զա-
նազանել չորս կողմն եղած առարկա-
ները , բայց ստուգուած է որ շատ ժա-
մանակէ ետեւ կը սկսի հեռաւորութեանց
կամ մեծութեանց գաղափարներն ու-
նենալ :

Այս բանս ճիշդ կը համաձայնի այն
դիտողութեանց հետ որ տեսնուեր են 'ի
ծնէ կուրաց վրայ , որոնք անդամահա-
տութեամբք իրենց տեսութիւնը ստա-
ցեր են : Երբ 'ի ծնէ կուրին հազիւ թէ
աչուրները բացուեր են , կարծեր է թէ
այն ամեն առարկաներն որ կը դիտէր՝
անմիջապէս իր աչուրներուն հետ կը

շօշափուէին , ոչ փոքրագոյն գաղափար
մը ունէր անոնց վերբերական հեռաւո-
րութեանցը , և ոչ ուրիշ ծանօթութիւն
մը անոնց մեծութեանցը կամ ձևոցը ,
բաց 'ի ինչ որ անոնց ծրագրութիւնքը
կ'ընծայէին : Վերջապէս ամեն առար-
կայ իբր գունաւոր ուրուագիծ մը (Sil-
houette) կ'երևար՝ տեսութեան գործա-
րանացն անմիջապէս մօտ :

Միւս գործարաններն ալ հետզհետէ
կը կատարելագործուին վարժութեամբ :
Հինգ կամ վեց ամիս նորածին տղան
ուրիշ ձայն չհանէր , բայց եթէ անյօ-
դաւոր ճիշ մը : Կամաց կամաց կը սկսի
զգալ արտաքին առարկայից ախորժ
տպաւորութիւնները , և այս բանս կը
յայտնէ իր ծիծաղներովը : Ճչերն հետ-
զհետէ ձայնի աստիճանն ու կերպա-
րանքը կ'առնուն և միանգամայն յօդե-
լու սկզբնաւորութիւն մը կը լսուի , և
առաջին տարւոյն ետքերը կը սկսի հըն-
չել միավանկ ամենապարզ բառերը :

Նորածին տղուն ոսկրները ըստ մեծի
մասին աճառաւոր են և բաւական ոյժ
չունին վեր բռնելու զինքը . կամաց կա-
մաց և սննդեամբ կ'ընդունին զանոնք
կազմող հողային մասը՝ կրի փոսփատ
ըսուած , որ անոնց պնդութիւն կու-
տայ : Ոսկրներուն հետզհետէ հաստա-
տութիւն առնելու ժամանակ զանոնք